

‘Festival creëert verbondenheid’

Met de zomer in zicht komen ook de grote muziekfestivals er weer aan. Naast het pure genieten boort die jongerencultuur soms ook diepere lagen aan

Jan COLLA

„Als het christendom iets over het leven zelf te zeggen heeft, dan moet het zich ook bezighouden met de cultuur en met wat zich daarin manifesteert. En dus moet theologie in dialoog durven te gaan met aardse fenomenen als populaire muziek en zomerfestivals”, meent theoloog Johan Ardui (39), docent aan de Limburgse hogeschool UCLL. Zijn doctoraatscriptie ging zelfs over dat thema. Dimp Verheyen (62) uit Geel organiseert al sinds 1982 elke zomer samen met een heel team vanuit een kleine vzw zo’n festival, *Reggae Geel*. „Via de Wereldwinkel ben ik er indertijd ingestapt. Aanvankelijk daagden telkens een paar duizend bezoekers op. Vorig jaar zaten we al in de buurt van de 50.000, maar ik vind het belangrijk dat we een vriendelijk fairtradefestival blijven, waar iedereen zich zonder voorwaarden thuis voelt.”

–*Wat is voor jullie, naast genieten van muziek, de essentiële ervaring van die populaire zomerfestivals?*

Johan Ardui • Festivals zijn een lichamelijke ervaring. Het gaat om dansen, voelen dat je leeft. Die ervaring is tegelijk iets collectiefs. Een festival is geen spel van identiteiten: in het licht van de muziek is iedereen gelijk. Er heerst een overweldigende solidariteit. Terwijl vandaag veel in hokjes wordt gedacht, ervaren jongeren er een zekere universaliteit. Festivals gaan ook over hier en nu. Dat het leven eindig is, is juist een argument om er nu van te genieten. Dat lijkt allemaal onchristelijk, maar het tegendeel is waar. Het christendom heeft bij uitstek iets te zeggen over het leven hier en nu. Het theologische argument is de incarnatie, het feit dat God het leven van de mens omarmt door zelf mens te worden. Ook daarin zit een universeel perspectief: God is op die manier een God voor alle mensen. Christus is bij uitstek de figuur die laat zien hoe God het leven zelf omarmt, het aardse en het menselijke.

Dimp Verheyen • Die universaliteit herken ik. Op *Reggae Geel* komen diverse leeftijdsgroepen samen, van jonge gezinnen tot senioren. Ik ben zeker niet de oudste op de wei en dat vind ik fascinerend. Ik ken ook veel mensen, zelfs uit het buitenland, die elk jaar terugkomen. Ze brengen hun kinderen mee, en die op hun beurt weer hun vrienden. Een festival creëert verbondenheid, over de grenzen van generaties, muzikale smaak en cultuurverschillen heen. Zelfs de bewoners in de buurt van de festivalweide kijken elk jaar uit naar ‘hun’ festival.

–*Festivals worden nogal eens beschreven in religieuze en rituele termen: een hoogmis met de artiest als voorganger of afgod. Terecht?*

Johan Ardui • Niet echt. Dat zijn eigenlijk antropologische structuren, die je terugvindt in meerdere domeinen. Die rituele struc-

„Op een festivalweide hoeven mensen niet uit te leggen wie ze zijn. Ze kunnen zichzelf tonen zoals zij dat willen.” © Peter De Jongh

tuur vind je bijvoorbeeld ook bij grote voetbalwedstrijden. Als insteek voor het gesprek met de theologie is dat niet zo interes-

„Festivals drukken een universeel verlangen uit. Ze raken waar christenen mee bezig moeten zijn”

Johan Ardui

sant. Dat geldt ook voor de religieuze verwijzingen die je vaak in teksten vindt. Men heeft wel eens gedacht jongeren via die weg op het spoor van het christendom te kunnen zetten, maar dat is geen goede vorm van pastoraal. Ik hou niet van dat soort theologische recuperatie, net zoals ik me verzet tegen de theologische veroordeling van rockmuziek en de festivalcultuur. Ook al zijn daar argumenten voor te vinden, het echte gesprek start niet vanuit een ver-

oordeling, maar vanuit het ernstig nemen van de ervaring. De echte festivalervaring gaat volgens mij trouwens over een ervaring voorbij de taal. Ze boort naar een diepere, existentiële laag van vitaliteit en menselijk leven.

Dimp Verheyen • Ik zie niet echt een religieuze laag in een festival. Mensen genieten wel van een festival, van de zon, van het buiten zijn en dat doet iets met hen. Verbondenheid is in die zin wel een aspect dat parallel loopt. Die sfeer van geweldige vriendelijkheid blijft me elk jaar raken.

–*Zoeken muzikliefhebbers ook zin in de festivals die ze bijwonen?*

Johan Ardui • Die zin zit voor mij in de elementen aards, lichame-lijk en universeel. Daarom spreek ik niet zo graag van een spiritualiteit van de festivalcultuur, want dat suggereert iets geestelijks, iets ontastbaars, terwijl hier net de aardse ervaring aan de orde is. Het credo van de rock wordt perfect bezongen door de Belgische punkgroep The Kids: *There will be no next time*, er komt geen volgende keer. En het bekendste nummer van de Nederlandse band The Scene raakt aan een uitbundig universeel perspectief: iedereen is van de wereld, en de wereld is van iedereen. Voor mij een oproep: wat heeft de christelijke traditie over de wereld en iedereen te zeggen? Of over het aardse leven waarin wij proberen te (over)leven? Tegelijk geef ik toe dat de festivalcultuur uiterst ambigu is en haar eigen collectieve claim niet altijd waarmaakt. Neem de

peperdure tickets. Wie die prijs niet kan betalen, of wie te laat is, mist die ‘universele’ ervaring.

Dimp Verheyen • Velen zoeken vooral contact en vriendschap, ervaar ik. Op *Reggae Geel* is er bijvoorbeeld een camping. Ik ben er zeker van dat er elk jaar mensen zijn die niet naar de optredens gaan, maar het hele weekend voor de gezelligheid samen blij-

„Die sfeer van geweldige vriendelijkheid en grote verbondenheid op een festival blijft me raken”

Dimp Verheyen

ven kamperen, samen iets drinken en eten. Bezoekers vinden op een festival gelijkgestemden.

–*Veel jongeren lijken aan hun aanwezigheid op festivals ook een deel van hun identiteit te ontleenen.*

Johan Ardui • Dat is veelzeggend. Het verwijst naar het menselijke verlangen ergens bij te willen horen en het belang dat jongeren daaraan hechten. Ook hier wordt het christendom uitgenodigd zijn eigen traditie te herontdekken. Op een festival hoor je er maar bij als je een ticket hebt en je polsbandje kunt tonen. Voor het christendom is de toegang tot het echte, volle leven universeel vrijgemaakt, onvoorwaardelijk.

Dimp Verheyen • Jongeren zijn op zoek naar rust en naar een antwoord op de vraag „Wie ben ik?”. Het valt op dat ze op een festival niet de kledij aan hebben die ze dagelijks dragen. Ik vind net wel dat mensen op een festival mogen zijn wie ze echt willen zijn, en dat doet enorm deugd. Ook al zijn ze op zondagochtend doodmoe en uitgeleefd, ze zijn bijna altijd echt tevreden. Mensen die aan de kassa soms een uur staan aan te schuiven, verbroederen makkelijk met anderen die ze nog nooit gezien hebben. Ze stellen elkaar geen voorwaarden.

Ik werk in de bijzondere jeugdzorg en ik breng elk jaar gasten mee. Die hebben allemaal een verhaal, maar dat speelt op ons festival geen enkele rol. De politie heeft hen eens willen screenen, maar daar stak ik een stokje voor. Wat ze op hun kerfstok hebben, is op ons festival volstrekt betekenisloos. En waar ze in de samenleving vaak scheef worden bekeken, voelen ze zich op ons festival dan ook snel thuis. Daar hoeven ze immers niet uit te leggen wie ze zijn.